

24. studenoga 2017. broj 121

FOTO: Ana Francisković

KU ZI S?

LIST ZA MLADJEŽ

4-5

PREDSTAVLJAMO:

NOVI HRVATSKI ODJEL U GIMNAZIJI

6-7

FENOMEN:

TV SERIJE

16

SPORT:

OUTDOOR SPORTOVI

17

MODA:

DŽEMPERI

2

FOTO MJESECA

Bili smo na Interliberu...

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika: Ivan Ušumović

Urednik izdanja: Davor Bašić Palković

Suradnici: Klara Dulić, Maja Štetaković,

Ivan Čavrgov, Nevena Balažević,

Donna Diana Prčić, Ivan Benčik

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,

Jelena Ademi

Fotografije: Antonija Dević, Vedran Jegić

E-mail: kuzis07@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Doo Magyar Szó Kft, Novi Sad

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama

FINANCIJE

»Kada sam bio mlad, mislio sam da je novac najvažnija stvar na svijetu. Kada sam ostario, shvatio sam da tako i jeste«, davno je izgovorio glasoviti irski pisac **Oscar Wilde**. Duh njegovih riječi tragično se otjelovio u njegovoj tužnoj životnoj sudbini koja je okončana u teškoj besparici u studenome 1900. godine u Parizu.

Novac, ah taj novac. Nažalost, i pored sveg životnog idealizma, bez njega se jednostavno ne može. Jer računi se moraju plaćati, mora se jesti, piti, oblačiti, liječiti... i činiti sve ostalo što život od nas iziskuje. Nažalost, ali tako je.

Svi vi koji ste od ovoga listopada prvi puta odlepršali iz sigurnosti svojih obiteljskih domova (ali i ranije) put zasigurno manje sigurnosti studentskog života u drugim gradskim sredinama, odmah ćete shvatiti o čemu nastojim ukazati ovim tekstom.

Iskreno, nema tu velike filozofije. Živiš onako koliko novca imaš i koliko ga možeš potrošiti. Mjesec je dug, a mladost traži svoj danak. Zaletiš li se previše (izlasci, tulum, shopping i sl.), mogao/gla bi vrlo skromno gurati do konca mjeseca u iščekivanju sljedeće roditeljske financijske injekcije.

S druge strane, mnogo je i onih čiji roditelji nisu u mogućnosti financirati akademsku naobrazbu svoje djece pa se ista moraju snalaziti kako znaju i umiju (čitaj raditi) kako bi preživjeli studentsko doba.

Dobro raspolaganje novcem tema je ljudskog roda još od kada je umjesto trampe uveden institut kovanog, a potom i papirnatog ekvivalenta određene vrijednosti. Mladost, priznat ćete i sami (čast svijetlim izuzetcima) nije baš previše vična racionalnom raspolaganju dostupnih monetarnih sredstava, pa se često događa privremeni bankrot (preciznije švorc). Ali, ukoliko niste u kategoriji samofinancirajućih (njima se, vjerujte, to mnogo rjeđe događa), uvijek postoji institut molbe za roditeljsku milost. Joker zvan roditelji. Ili bake, djedovi, tete i svi drugi rođaci na koje se može računati u kriznim momentima.

Zbog svega navedenoga, neka to ne bude nikakvo pamećivanje nešto starije kolegice, dragi moji i drage moje. Počnite se već zarana trenirati u racionalnoj igri s financijama. Studentsko doba je idealni ogled za buduću životnu ekonomiju. Jer džaba vam, svi uspješno položeni ispiti ukoliko padnete na ovom važnom životnom testu. Dakle, pažljivo i odgovorno s novcima...

Donna Diana Prčić

FOTO: www.hocuto.rs

3

UVODNIK

Novi hrvatski odjel u subotičkoj gimnaziji *Svetozar Marković*

SPREMANI ZA NOVE IZAZOVE

Uodjel na hrvatskom nastavnom jeziku u subotičkoj Gimnaziji *Svetozar Marković* ovoga je rujna pošla deseta generacija učenika. Novi 1. f odjel čini lijep broj od čak 27 učenika, od kojih 11 momaka i 16 djevojaka.

Njihova razrednica je profesorica hrvatskog jezika i književnosti **Ana Gaković**. Evo što ona kaže o odjelu kojega vodi:

»Dio učenika je pohađao nastavu na hrvatskom jeziku, a ima i onih koji tek sad počinju učiti hrvatski, pa se polako prilagođavaju. Velik broj učenika je aktivan u raznim izvanškolskim aktivnostima što govori o njihovim talentima i interesima. Također, profesori to uvijek primijete pri organiziranju školskih priredbi. Tako je na primjer 1. f već zamijećen za Dan škole kada su uvelike proširili i obogatili naš školski tamburaški orkestar. U prvoj godini svi oni

imaju priliku vidjeti u koje se školske aktivnosti i projekte uključiti i tako koristiti i razvijati svoje znanje i sposobnosti. Polako prolazi ovo razdoblje prilagođavanja i sada već vide na koji način trebaju učiti i raditi kako bi postigli željeni uspjeh. Vjerujem da će sve što ih čeka u ove četiri godine iskoristiti najbolje što mogu«.

A evo što kažu učenici odjela...

Nina Kovač: »Upisala sam Gimnaziju jer želim studirati psihologiju, te će mi ona osigurati najbolje znanje za tu struku. Izabrala sam hrvatski odjel da bih bila sa svojim društvom koje poznajem i zbog svoje nacionalne pripadnosti. Osnovnu školu sam pohađala na srpskom jeziku, jer u mom naselju nije bilo drugog izbora, ali mi to nije stvaralo problem. Zadovoljna sam dosadašnjim iskustvom u školi i ne želim je mijenjati. Smatram da učiti treba u svakoj

školi, ne samo u Gimnaziji. Poslije ove srednje škole sva vrata su mi otvorena i ja se nadam da ću izabrati pravi put».

Tomislav Ivanković: »Išao sam u osnovnu školu na hrvatskom jeziku, u *Ivan Milutinović*. Gimnaziju sam upisao zbog toga što pruža veće mogućnosti za studiranje. Za hrvatski odjel sam se opredijelio zbog prijatelja. Nije laka škola, treba se učiti puno, više nego u osnovnoj školi, ali ću se vremenom privići. Očekujem opširan spektar znanja koji će mi na studijama pomoći. Odjel je velik, na što nisam navikao, ali ću se vremenom privići. Većinu njih znam još od prije, a s ostalim učenicima se polako upoznajem. Svaki profesor je drugačiji, ali kod svih profesora je samo važno da redovito učimo. Svaki profesor ima svoj način predavanja gradiva, neki to čine više, a neki manje zabavno.

Kristina Nađ Varga: »Nisam u osnovnoj školi po-
hađala nastavu na hrvatskom jeziku. Smjer na hr-
vatskom sam upisala, jer nisam imala dovoljan broj
bodova za upis u društveno-jezični smjer. Gimnazija
mi je u početku bila teška ali vremenom mi postaje
lakša. Zнала sam da se u ovoj školi treba puno učiti,
ali mi to ne pada teško. Od Gimnazije očekujem da
ću dobiti kvalitetno i opširno znanje koje će mi po-
služiti za nastavak školovanja na studijama. Prijatelji
su doista drugačiji. Družim se sa svima i brzo smo
se međusobno prihvatili. Neke poznajem od ranije,
a neke sam tek sada upoznala. U razredu je atmos-
fera radna, ali uvijek se nađe neki trenutak za šalu.
Profesorima nemam zamjerki. Mnogo su konkretni,
u uvijek su tu da pomognu ako ima nekih nejasnoća
oko gradiva. Predavanja su zanimljiva i različita kod
svakog profesora».

K. U.

TV serije sve brojnije i popularnije

Vrijeme za opuštanje i bijeg iz stvarnosti

Igra prijestolja, *Kosti*, *CSI*, *Kuća od karata*, *Domovina*, *Moderna obitelj*... Koliko puta u posljednje vrijeme čujemo kako je netko »zaluden« određenom serijom koja mu ne da mira dok je ne pogleda do kraja? Koliko puta vidimo nestrpljive ljubitelje neke serije kako statusima na društvenim mrežama odbrojavaju dane do nove sezone? Je li to neka vrsta »slatke zavisnosti« ili je stvarno za neke zavisnost ili je prosto dobro izdvojeno vrijeme za opuštanje i bijeg iz stvarnosti? Svatko bi na ova pitanja imao drugačiji odgovor, ali jasno je da živimo u vremenu tehnoloških inovacija kojima se i mi sami vremenom, ponekad nesvjesno, prilagođavamo.

Binge watchanje

Postoji mišljenje da serije nisu ništa novo što nam se dogodilo, ali da način na koji ih gledamo jest. Zahvaljujući internetu i mogućnosti *online* odloženog gledanja, ali i brzog skidanja kompletnih serijala (drugim riječima piraterije), pojedinci odbacuju mogućnost gledanja serija na tradicionalan (jedna epizoda svakoga tjedna) način, već to čine odjednom, »u paketu«.

Taj fenomen naziva se »binge watchanje«. Kad krenete s gledanjem određene serije, servis će vam sam nakon odgledane epizode, pokrenuti sljedeću. I sami dobro znamo za trenutak kada završi određena epizoda, da bismo trebali u tom trenutku stati i krenuti s učenjem ili spavanjem, ali ne znamo kako da odbijemo taj samo jedan jednostavan klik do sljedeće epizode i novih događanja koja nam se vrte u glavi. Kako reći ne? Iskreno, ne znam, zbog čega možda i jesmo jednim dijelom »zavisnici«.

6

Stare ili nove?

Postoji grupa ljudi koja voli stare domaće serije i gleda ih po stoti put, postoje oni koji vole španjolske, turske ili indijske, ali i veliki broj onih koji vole ove nove popularne američke serije koje proizvode *HBO*, *Netflix*, *CBS*. I sve imaju uglavnom isti cilj: da se opuste i zabave. **Dunja Dulić** ističe da nije ljubitelj novijih serija te da ponekad voli pogledati neku staru američku ili pokoji tursku.

Kosti

Moderna obitelj

Igra prijestolja

»Uglavnom gledam serije kada mi je dosadno ili kada imam puno za učiti. Meni su filmovi bolji od serija, jer je kraća radnja, nema toliko neizvjesnosti i zapleta. S jedne strane, gledanje serija je loše iskorišteno vrijeme uz računalo/televizor, dok je s druge strane, nešto što te zaista dobro opušta i odvlači od briga i nekada tmurne stvarnosti«, rekla je Dulić.

Neizvjesnost i iščekivanje

Jedna od ljubiteljica serija je i **Marijana Stantić** koja ističe da najviše voli gledati humoristične i kriminalističke serije, kao i znanstvenu fantastiku.

»Jedno vrijeme sam pomno pratila seriju *Kosti* (*Bones*). Kod serija najviše volim neizvjesnost i razmišljanje o tome što će biti u sljedećoj epizodi. Razlika između filma i serije je to što u seriji detaljnije upознаš likove, njihove mane, vrline, probleme itd. pa je samim tim i nekako zanimljivije«, kaže Stantić i dodaje kako u gledanju serija ne vidi negativne stvari jer nije jedna od onih koji konstantno to rade.

Ona dodaje i kako obožava seriju *Moderna obitelj*:

»U seriji *Modern Family* se nekoliko različitih obitelji druže zajedno i kroz seriju su njihovi životi i svakodnevna događanja prikazana na mnogo zabavan način, zbog čega mi se i sviđa«.

Laka dostupnost

Ivan Jaramazović smatra kako je i prije bilo mnogo serija, samo što je sada sve dostupno na internetu pa je samim tim lakše doći do određenih novih ili starih serija.

»Ljubitelj sam serija, pogotovo ako su epizode povezane, jer me to prosto 'natjera' da pogledam par epizoda u tijeku dana, ukoliko mi vrijeme dozvoljava. Mislim da filmovi i serije nisu za poređenje zato što su filmovi snimljeni da drže korisniku pažnju dva sata, ukratko prepričaju priču i da se u većini slučajeva završe 'happy endom'. Dok je radnja u serijama 'razvučena' na više epizoda/sezona kako bi bolje opisala svakog lika i onda svatko od nas može steći detaljniji uvid i dojam o svemu«, kaže Jaramazović i dodaje kako trenutno gleda seriju *Kosti*.

»Glavna radnja serije je razotkrivanje ubojstva. Dva glavna lika su žena, forenzički antropolog (pod nadimkom *Bones*) i FBI agent. U ovoj seriji, za razliku od drugih ovog žanra, tijela koja analiziraju su uglavnom bez tkiva i samo su kosti i zbog toga nadimak 'Bones'«, objašnjava Jaramazović i ističe kako voli serije gdje se radnja razvija u misteriju, a na kraju dolazi do odgovora.

Pojedini kritičari i teoretičari smatraju da su filmovi prevaziđeni i da su serije budućnost kinematografije. Svakako da se o serijama danas jako puno govori. I dok se ranije mnogo više čulo kako nekoga bole oči od čitanja određenog romana, danas ćemo to čuti kako im se isto događa nakon gledanja (više) epizoda serija. Ukoliko još niste postali ljubitelj serija to ne znači da nikada nećete, jer jednom kad uđete u taj »vrtlog« želja za novom epizodom postaje jaka. Zato pažljivo! Ako imate čvrst karakter i odredite sebi određeno vrijeme, onda će vaše opuštanje i tzv. bijeg iz stvarnosti biti dobra stvar. A ukoliko vidite da se vaše obveze nagomilavaju, knjige stoje, a podočnjaci rastu... možda je bolje da prijedete na filmove. Inače, ispitni rok je za manje od dva mjeseca tako da... Samo kažem.

Kristina Ivković Ivandekić

DREVNI GRAD ZANIMALJIVIM LJUDI

Većina nas koji smo odrastali tijekom devedesetih godina djetinjstvo smo proveli gledajući crtiće na *Cartoon Networku*. Zasigurno ćete se sjetiti epizode *Toma i Jerryja* s napolitanskim mišem koji se zove Topo, što na talijanskom znači miš. Tom i Jerry našli su se u Napulju u društvu Topoa koji ih, pjevušeći sve vrijeme, zabavlja a kasnije i spašava žestokih pasa koji samo traže nevolju.

Topo je savršeno oličenje Napolitanaca. Oni su neopisivo gostoprимljivi, otvoreni prema strancima, zaštitnički nastrojeni i doista žive uz pjesmu. To se da zamijetiti i u svjetski poznatoj pjesmi *Italiano vero* (pravi Talijan) **Tota Cutugna** u kojoj kaže: »Pustite me da pjevam, jer ja sam Talijan, pravi Talijan«. Iako, Napolitanci će vrlo rijetko reći za sebe da su Talijani. Oni su prije svega Napolitanci, a njihov jezik – napolitanski. Radi li se zaista o drugom jeziku ili dijalektu talijanskog, ostavit ćemo lingvistima za diskusiju. Činjenica je da svi Napolitanci razumiju i govore talijanski, ali ostatak Italije, pogotovo sjever, ne razumije najbolje napolitanski, ponekad uopće.

Studij hrvatskog jezika

Potpisnik ovih redova je do Napulja stigao preko prijatelja koji studiraju jezike u tom drevnom talijanskom gradu. Zanimljivo je da na tamošnjem Sveučilištu *L'Orientale* postoji i katedra za hrvatski ili srpski jezik. Tu smo upoznali **Raffaela**, dečka koji studira hrvatski jezik već godinu dana. Od Raffaela smo doznali da je jedna profesorica Talijanka iz Rima, dok je druga **Suzana Glavaš**, talijanistica, kroatistica i komparatistica koja je prevela mnoge talijanske autore na hrvatski i obratno. Raffael, koji je ovo ljeto boravio u Dubrovniku, razumije dosta hrvatskog iako mu nedostaje praksa njegove uporabe. U tomu mu je autor ovog teksta malo pomogao i ostao iznenađen kako se naš jezik studira i razumije, makar od nekih ljudi, u jednom za nas toliko egzotičnom gradu kao što je Napulj. Nakon što je doznao kako mnogi u našim krajevima (Vojvodini) dolaze iz nacionalno mješovitih obitelji, kao iz topa je ispalio: »Dakle,

pravi Jugoslaveni!«. Nasmijali smo se, mada je teško za nas mlađe to tvrditi, ali činjenica ostaje da smo djelomice produkt nekadašnje zajedničke države.

Kada smo već kod sveučilišta, ne smije se propustiti dati do znanja da je prvo sveučilište u Europi davne 1224. godine osnovao **Federico II.** ili **Fridrih Drugi**, upravo u Napulju.

Vezuv, Pompeja, Maradona, siromaštvo

Napulj postoji još od vremena antičke Grčke, a najpoznatiji je po vulkanu Vezuv, drevnom gradu Pompeji, nogometašu **Maradoni** i siromaštvu. Ovo posljednje nažalost je točno, ako se uspoređuje sa sjeverom Italije. Jug je, prema mišljenju Napo-

litanaca, znatno osiromašio od ujedinjenja Italije. Mnogi stanovnici ovoga grada nisu ponosni na **Garibaldija** i njegove crvenokošuljaše, iako ovaj general tu ima ogroman spomenik, ulicu, nazive radnji, hotela itd. Naišli smo i na prosvjed sindikata na kom su između ostalih transparenata za većim plaćama bile istaknute i zastave Juga, odnosno teritorija nekadašnje Kraljevine Dviju Sicilija, ali u crvenoj boji s nama poznatom petokrakom. O petokraci, perestrojki i sličnim stvarima puno je znao i prijatelj jednog mog prijatelja iz Senegala, **Paco**, koji tu živi ali koji je tijekom osamdesetih radio u Istočnom bloku, točnije u Moskvi, a posjetio je bio i Jugoslaviju 1986. godine.

Tomislav Perušić

Zašto ljudi imaju tumore, a koze ih nemaju?

Lisica je lukava, sova mudra, lav hrabar, slonovi dugo pamte... no koze se (osim u *Kozi i sedam kozlića*) sjetimo rijetko. Koza je dugo vremena smatrana đavoljom životinjom pa je često vlasnica koze, u vrijeme inkvizicije, znala biti spaljena a dokaz o suradnji s vragom bila je – koza. Smatra se i da je koza jedna od životinja koju je čovjek prvu uspio pripitomiti. No, ono što je manje poznato jest da je koza jedina životinja koja se nakon pripitomičavanja može ponovno snaći i opstati u divljini.

Iako ljudi uzgajaju životinje, jedu ih, eksperimentiraju na njima, ubijaju ih i smatraju ih manje značajnim i vrijednim bićima; pred bolešću i smrti bliži smo životinjama nego što mislimo. Životinje i ljudi obolijevaju od mnogih zajedničkih bolesti, pa ipak liječnici i veterinari nikada ne razgovaraju jedni s drugima. Veterinari tretiraju iste bolesti kod životinja kao i liječnici kod ljudi. Pritom veterinari imaju posla s mnoštvom različitih životinjskih vrsta, uključujući pse i mačke, baš kao i ptice, ribe, zmije i divlje životinje.

Takva i mnoga druga zapažanja u svojoj knjizi *Zašto ljudi imaju tumore, a koze ih nemaju?* iznijela su dva veterinara **Željko Grabarević** i **Ivo Rotkvić** koji iza sebe imaju dugu veterinarsku praksu. Autori su iznijeli najnovije spoznaje iz humane i veterinarske medicine i na temelju njih predlažu nove pristupe i načine spoznavanja nastanka, razvoja, te mogućnosti liječenja tumorskih bolesti.

Zašto koze ne obolijevaju?

Naravno, svaka priča o tumoru počinje pričanjem o stresu. Danas već znamo da je stres sveprisutan (stres je i neophodan, bez njega se ne bi mogle odvijati osnovne biološke funkcije). No, kada govorimo o stresu, mislimo na onaj »loši« prekomjerni, nepotrebnost koji uglavnom izazivamo sami sebi. Što nam se tada događa u tijelu? Ako bismo pričali jako pojednostavili mogli bismo reći da, kada smo u stresu, prvo poraste razina hormona kortizola i ubrzo sve ode k vragu (s hormonima je to tako, neka se jedan malko poremeti i utječe na sve). Ako smo u stresu

često i ne znamo ga »otпустiti« i povratiti ravnotežu (u umu pa onda i među hormonima), tijelo ne može popraviti štetu pa se negativni učinci i oštećenja kumuliraju što dovodi do različitih bolesti, degeneracije tkiva, raka.

Ili kako to objašnjavaju autori: »Stres je ugrađen u svaki živi organizam, bez stresa praktički ne bi bilo života. Poljubac drage osobe jednako izaziva stres kao i neka neugoda, samo što je reagiranje različito. Možeš stradati zbog previše stresa, ali i zbog premalo stresa. No ispada da je sve stres, pa i dizanja ujutro.«

Bez živciranja!

Istraživanje tumora u životinjama pokazuje da rak nije ni jedinstveno ljudska niti suvremena bolest. Svaka životinja s DNK koja se replicira jest osjetljiva na

mutacije koje dovode do raka. No, među životinjama iznenađenje je – koza koja vrlo rijetko obolijeva od raka. I ta činjenica da koze imaju tako malo tumora povezuje se s tim što koze ne proživljavaju gotovo nikakav stres. Jednostavno rečeno: koze se ne živciraju! Pokazalo se da je hormon kortizol, koji utječe na stres, zapravo kod koza vrlo nizak i da su one od životinjskih vrsta najadaptiranije na stres. »Od svih vrsta domaćih životinja koza je najrjeđe zahvaćena tumorom. Naša misao vodilja bila je da je logičnije istraživati zbog čega neka vrsta životinja nema neku bolest pa to znanje eventualno primijeniti na dijagnostiku i terapiju, nego tražiti i genetski manipulirati, ubijati milijune eksperimentalnih životinja (...)«, navodi se u knjizi.

A što ćemo mi?

Svi mi koji nismo koze možemo postati bolje adaptirani na stres. Možda ne možemo otići brstiti grančice ili odskakutati ali se možemo npr. baviti fizičkom aktivnosti, naučiti staviti stvari u perspektivu pa nam se mnoge neće učiniti tako strašnima. Možemo prakticirati neke od tehnika disanja, meditacije ili pak uvježbavati *mindfulness*. I, ako vam netko bude rekao da ste koza – sad znate da to i nije tako loše.

Marina Balažev

FRANZ JOSEPH DE REDL

kralj i kraljica Bačke (I. dio)

Medju ličnostima koje su obilježile 18. stoljeće u povijesti Subotice **Franz Joseph de Redl**, savjetnik mađarske kraljice **Marije Terezije** i upravnik (administrator) komorskih posjeda u Bačkoj, svakako zauzima posebno mjesto.

To se može naslutiti već iz prve bilješke Zapisnika (prothocollum) Gradskog vijeća (Magistratus oppidi) za godine 1743. – 1756., gdje je njegovo ime istaknuto na samom početku, prije imena fiškala (pravozastupnika) **Mihajla Zbiška** (Zbiskó Mihály) i gradskog suca (judex) **Stipana Vojnića**. Ona u prijevodu glasi:

»Godine 1743. dana 31. srpnja u prisustvu uglednog gospodina Franza Josepha de Redla, savjetnika Presvjetlog Kraljevskog Veličanstva i Upravnika Komorskih dobara; fiškala, vrlog gospodina Mihajla Zbiška; suca Stipana Vojnića i Vijeća senatora, kada je red sviju stvari bila duša...«.

U spomenutom je Zapisniku također zabilježeno da je 29. srpnja 1743. godine pred okupljenim mjesnim stanovništvom i činovništvom Bačke županije, Segedina i Kiskunhalasa de Redl »na govornom [tj. srpsko-hrvatskom – primj. V. N.] jeziku protumačio« privilegije koje je grad dobio 7. svibnja iste godine, odnosno – kako je izričito istaknuto – treće godine vladavine carice Marije Terezije. Iz ovoga vidimo da je de Redl vladao jezikom Srba i Hrvata (lingua vernacula) koji su 1743. godine činili 1/3, odnosno 2/3 stanovništva u Subotici.

Za rasvjetljavanje ličnosti administratora de Redla interesantan je jedan dokument, koji se tiče razgraničenja međusobno graničnih pustara Pačira i Đurđina (*Praedia Patser, et Györgyén sibi contermina*) 1769. godine. Čuva se u Povijesnom arhivu Subotica pod signaturom F271 13.8/t[ajni]. a\rhiv]. 1769.. Prenosi, između ostalog, izjavu 57-godišnjeg katolika **Jakova Bošnjaka** s posjeda Bajša (danas u Općini Bačka Topola) koja je dana pod prisegom (deposito Decretali Juramento). Ona u prijevodu glasi:

Mem preuzet sa sajta memecrunch.com inspiriran je kultnom slikom (autoportretom) francuskog slikara Josepha Ducreuxa (1735. – 1802.) naslikanom koncem 18. stoljeća

»Svjedok [Bošnjak – primj. V. N.] bio je prisutan prilikom podizanja novih međa, ali nije siguran na koji je način to provođeno. Međutim, vidio je dvojicu žitelja Subotice kako prosvjeduju, a gospodin Administrator je, kako naznačava svjedok, njima koji su na govornom jeziku prosvjedovali odgovorio: Ja [sam] kralj, ja [sam] kraljica [podcrtao sastavljač dokumenta] i stoga se međe imaju povući onako kako ja hoću i naredim«.

Vladimir Nimčević

ŽIVOT uvijek uzme svoje

Mukla tišina zavlada je u automobilu. Dva brata ni riječi ne rekoše jedno drugome. Sunce je već bilo visoko na nebu i osvijetljavalo bijeli snijeg dok su Boško i Davor izlazili iz Subotice.

– Evo table – reče Davor – još sat vremena i bit ćemo u Novom Sadu. Boško nije odgovarao bratu, misli su mu obuzele um: Kako sam smio dopustiti da ostanu tako bez mene? Mogao sam ih povesti sa sobom ili... Ili sam mogao bilo što učiniti. Mislio je Boško u svojoj glavi. Vjerojatno su prestravljene, same su opet. A obećao sam im da ih neću ostaviti. Kako sam mogao ovo dozvoliti...

– Boško! – povika Davor. Boško se trgnu iz svojih misli. – Nemoj misliti najgore, Boškić moj, bit će sve u redu. Nitko ti ih neće oduzeti. Sve ćemo riješiti, sve ćemo popraviti. Bit će kao nekada kad smo bili mladi i zajedno živjeli u našoj kući. Bit će opet puna kuća – pričao je Davor smirujućim tonom.

– Nisam smio dopustiti da ih oduzmu tek tako. Nisam smio dopustiti da...

– Da što? – prekine ga Davor – socijalna služba je to, Boško moj, ne bi mogao ništa napraviti ni da si bio tamo, svakako bi ih oduzeli.

– Bog ima plan za sve, jer da nisi otišao u grad ne bi se vidio sa mnom, djevojčice bi ti odveli i što onda? – nastavi Davor smirivati brata. – U pravu si – odgovori Boško – nadam se samo da su dobro i da će mi oprostiti.

– Ma nemaju ti što oprostiti, sad ćeš se kao junak pojaviti i izbaviti ih. Bit će ti zahvalne do kraja života. Ajde, odspavaj malo pa ću te probuditi kad stignemo tamo.

Boško se okrenu i pokuša malo zadrijemati, jedva je uspio u tome.

Sat vremena kasnije...

– Boško, Boško, ajde, budi se stigli smo – reče Davor uspavanom bratu.

– Molim? Već? Aha, dobro, hvala Bogu – odgovori Boško. – Kako si saznao gdje je dom?

– Pitao sam ljude usput gdje bi to moglo biti – odgovori Davor – ajmo sada krenuti.

Tek probuđeni Boško brzo pokupi stvari i dođe k sebi, te dva brata krenu u dom laganim korakom.

– Što ako budu bijesne na mene ili uplašene pa ne budu htjele poći sa mnom? – upita on brata.

– Boško, previše se nerviraš, samo se malo opusti, bit će sve u redu, ajde sada – prekine ga Davor u crnim mislima i napokon uđu u dom.

Za šalterom je sjedio jedan stariji čovjek sijede kose s cigarom u ustima.

– Kako vam mogu pomoći? – vrlo ljubazno reče gospodin.

– Vidite, došli smo po tri djevojčice koje je socijalna služba nedavno dovezla iz Tavankuta – reče Boško.

– Koji je tome bio razlog? – upita starac.

– Vidite, smatraju da nemam sredstva izdržavati ih.

– A imate? – opet starac prekine Boška i nastavi ispitivati.

– Ima! – ubaci se Davor uvidjevši da se Boško počeo opet nervirati.

– A Vi ste? – prekine gospodin i Davora.

– Ja sam njegov brat, upravo sam se vratio iz inozemstva i ja ću sada pomagati Bošku oko troškova – reče Davor ponosno.

– Hm, morate prvo ispuniti ovaj formular i da, nadam se da ste donijeli neki dokaz o Vašem financijskom stanju – uzvrat gospodin za šalterom – ja ću sada pozvati svoju šeficu da ona riješi ostatak.

Nakon nekoliko sati ispunjavanja formulara Bošku gospoda iz socijalne službe dozvole vidjeti djevojčice. On uplašeno uđe u sobu očekivajući najgore. Međutim, odmah po njegovu ulasku sve tri mu pohite u zagrljaj.

– Gospodine Boško – povikaše uglas – pa došli ste po nas! Ushićeni glasovi i zagrljaji uhvate Boška nespremnog. Suze mu krenu niz obraze.

– Vrapčići moji, ne brinite se, sad ćete biti opet doma u toplom. Nitko nas neće više razdvojiti. Obećava vam čika Boško.

Nakon napornog dana gospoda iz socijalne službe dopuste Bošku i Davoru povesti cure doma. Premorene djevojke i Boško odluče odspavati u kolima na putu doma. Davor, iako također vrlo umoran, sjede za volan. Umor ga nije svladao do samog kraja sve dok ne dođu nadomak Subotice. Tad san preuze kontrolu nad njegovom vožnjom i oni se sudare s drvetom na ulazu u grad.

(kraj)

Vedran Horvacki

NENO BELAN

Najbolji albumi popularne glazbe:
Yo La Tengo – Painfull

BISER alternativnog ROCKA

14

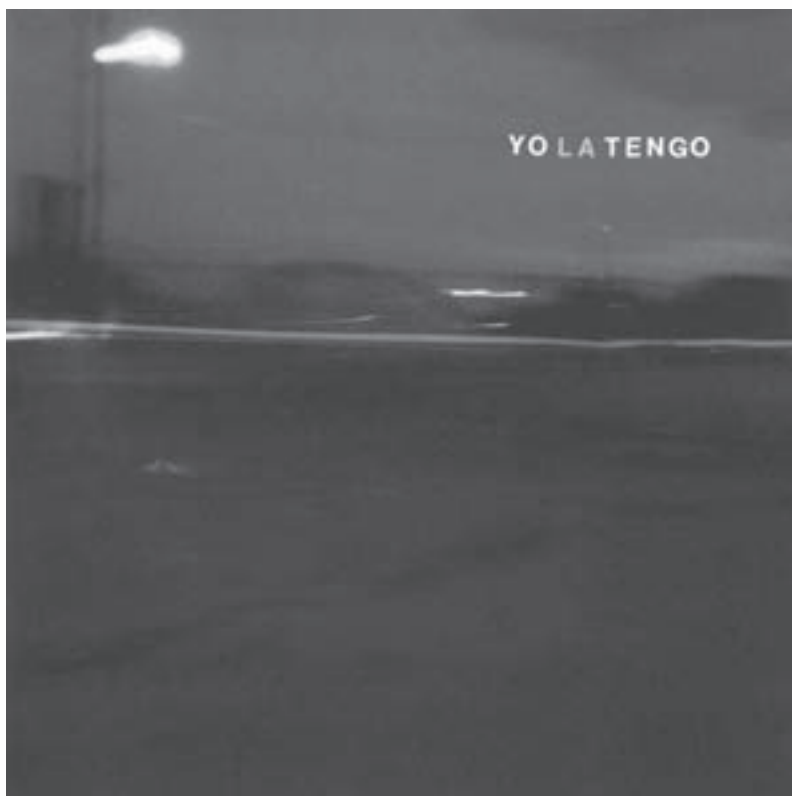
Priča o osamdesetima i nastanku onoga što se naziva alternativni rock je odavna poznata i više puta ispričana, imena junaka te priče već su odavno poznata, a neki od njih su se uspjeli probiti na vrhove svjetskih top ljestvica (uglavnom tijekom 90-ih) i njihov utjecaj na buduće naraštaje je ogroman, neosporiv i jednako aktualan i danas. Ranih osamdesetih u malenom Hobokenu (New Jersey) nastaju Yo La Tengo, pripadnici te generacije kulturnih alternativaca, no njihovo ime nekako uvijek izostaje kada se govori o toj sceni koja je vratila rokenrol na pravo mjesto, među obične ljude i unijela svježinu u žanr koji je postao previše industrijaliziran i komercijalan. Što je nepravедno, jer Yo La Tengo ne zaostaju uopće za ostalima po pitanju kvalitete ili pristupa glazbi i izbacili su gomilu odličnih albuma tijekom godina.

Devedesetih nakon proboja alternative u *mainstream* vode, Yo La Tengo čiji nukleus benda čine gitarist **Ira Kaplan** i bubnjarka **Georgia Hubbley** (inače supružnici), 1992. konačno rješavaju pitanje basiste i **James McNew** se pridružuje grupi a trio ostaje u ovoj postavi do danas. Nakon potpisivanja ugovora s izdavačkom kućom *Matador* 1993. izbacuju i njihov šesti album – *Painfull*. Album je donio mnoge novine u zvuk Yo La Tenga, postao je atmosferičniji i raznovrsniji prije svega zbog uvođenja novih instrumenata poput električnih orgulja i šejkera koji su otvorili potpuno nove glazbene horizonte. Album otvara *Big Day Coming*, tiha i 7 minuta duga pjesma ispunjena umirujućim zvukom orgulja i distorzirane Kaplanove gitare, s tekstom punim simpatične dječje naivnosti: »Let's wake up the neighbours/

Let's turn up our amps/The way that we used to/ Without a plan«. Slijedi *From a Motel 6* mnogo bučnija pjesma gdje bend kanališe svoje *shoegaze* utjecaje. Nakon jednog od dva instrumentala na albumu *Superstar-Witcher* dolazi jedna od najljepših pjesama u opusu ovog benda – *Nowhere Near*, pjesma sanjalečke atmosfere s jednostavnim ali možda najvjernijim opisom ljubavne čežnje i zanosa. *Sudden Organ* je jedna od psihodeličnijih pjesama u diskografiji benda, a kao što joj i ime kaže, orgulje stvarno dolaze do izražaja i daju šmek šezdesetih cijeloj stvari, dok na meditativnoj *A Worrying Thing* isplivavaju folk utjecaji. Možda najromantičniji momenat dolazi na *The Whole Of The Law* s Kaplanom i Georgiom na vokalima: »Baby, I'm in love with you/ I had to contact you/ Found out I was in love with you«. Inače radi se o obradi pomalo zaboravljene pjesme britanskog pop punk benda *The Only Ones*, nježna i iskrena, ona zvuči kao da se mogla naći na trećem albumu *The Velvet Underground*.

I prije albuma *Painfull*, Yo La Tengo su izbacivali solidne albume, ali kako Ira Kaplan i sam kaže ovo je album na kom su stvarno stali na svoje noge. Nakon *Painfull* priča o Yo La Tengo postaje samo uzbudljivija i glazbeno bogatija, a izvrsni albumi se nižu jedan za drugim. Pored svega toga ovaj trio ostaje tihi junak iz sjene, ali možda je i bolje tako jer je Yo La Tengo bend kog krasi intimnost, a njihova glazba je svakako najbolji argument njihove kvalitete i dokaz kako su bend sa srcem na pravom mjestu.

Ivan Benčik

Superwoman: Iva Štrljić

Glumica, voditeljica i spisateljica

Glumicu i spisateljicu **Ivu Štrljić** javnost poznaje i u Hrvatskoj i u Srbiji. Ova rođena Beograđanka diplomirala je glumu na *BK akademiji* umjetnosti u Beogradu, međutim manje je poznato da je čak tri puta pokušavala upisati Akademiju dramske umjetnosti u Zagrebu, ali bezuspješno.

Nastupila je u mnogim televizijskim serijama u Srbiji i Hrvatskoj, kao što su *Jelena*, *Kazneni prostor*, *Mješoviti brak*, *Ranjeni orao*, *Smiješne i druge priče*, *Moj rođak sa sela*, *Blijedi mjesec*, *Bela lađa*, *Zauvijek mlad*, *Larin izbor...* Za ulogu pjevačice **Cicke** u seriji *Folk* dobila je nagradu na festivalu televizijskih serija *Fedis*.

U kazalištu je bila još aktivnija, nastupala je u brojnim predstavama, a najzapaženije uloge ostvarila je u predstavama *Kafana kod Zajedno*, *Plava ruža* i *Ujež*. Igrala je i u filmovima *Slobodan pad*, *Made in YU*, *Rekonvalescenti*. Štrljić je poznata i kao glumica u velikom broju radio-drama i reklama, a bila je i voditeljica emisije *Transforma* na RTS-u i jutarnjeg programa *Dizanje* na TV B92. Trenutačno je angažirana kao voditeljica svoje prve autorske emisije *Volim te* na Ženskoj TV.

Poseban opus svestrane Ive je i pisanje. Do sada je napisala tri knjige, i to: *Nemaš pojma koliko te volim*, *Znam da misliš na mene* i najnoviju *Voleti u Beogradu*, knjigu beogradskih ljubavnih priča koja je, kako sama

kaže, nježna i pažljiva šetnja njenim gradom. Riječ je o zbirci priča sklopljenih kao kaleidoskop: svaka od pripovijesti se događa u jednoj gradskoj ulici ili je za nju neraskidivo vezana. Junaci ovih priča su obični ljudi koje ljubav ili strast mijenjaju iz korijena.

»Beograd je glavni lik u sve tri moje knjige, on je šarena kutijica svih mojih uspomena, grad u kojem sam rođena i koji obožavam. Svatko od nas ima neko mjesto, neki kutić, zgradu, skver, bulevar, pogled s terase, restoran, koji ga podsjeća na nekoga koga je jednom tu volio, na prve sastanke, na rastanke, na pomirenja. Ovo je knjiga o tome, o najnježnijim djelićima naših srca rasutih po Beogradu«, rekla je na jednoj od promocija Iva.

Iva Štrljić je rođena 1977. godine u Beogradu, od oca glumca **Milana Štrljića** i majke balerine **Slavice Štrljić**. Milan Štrljić je također poznati glumac koji je karijeru izgradio u Beogradu, a početkom 90-ih godina se preselio u Hrvatsku gdje je nastavio baviti se svojim glumačkim pozivom. Iva je ostala s majkom u glavnom gradu Srbije, a kontakt s ocem je održavala posjetima Splitu i Zagrebu.

T. Perušić

Pojačani doživljaj PRIRODE

biciklizma (MTB), ronjenja – *scuba diving*, kajaka – *kayking*, ali i yoge.

Outdoor aktivnosti potpadaju pod kategoriju ekstremnih sportova, jer vam, iz moje perspektive, omogućavaju da prirodu osjetite na zaista blizak, osobni i onaj ekstremni, surov način. Dosežete ogromne visine, dubine, daljine, promatrači ste ali i svjedoci najdubljih prirodnih zvukova i one najdalje, netaknute prirode. Sve ove aktivnosti vam omogućavaju da se družite i upoznate na jedan drugačiji i zabavniji način s prirodom. Da ju razumijete, da shvatite tko je, što je, što nam donosi i zašto se trebamo družiti s njom. Priroda nam daje mir i spokoj koji se može osjetiti i doseći putem ovih aktivnosti. Ove vam aktivnosti omogućavaju da vidite sebe kroz nova i drugačija leća i nove dimenzije mentalne snage. Omogućavaju vam da iskusite ono maksimalno od same prirode, ali i od vas samih.

Pitanje sigurnosti

Iako neke od *outdoor* aktivnosti spadaju pod ekstremne sportove, često se zaboravlja napomenuti da su veoma sigurne. Prosto i jednostavno, postoje veoma regulirane i sigurne procedure koje kada pratite, i ispravno ih radite apsolutno nema razloga da bi nešto moglo krenuti po zlu. Zapravo, jedini način da se uživa u svemu jest mjera sigurnosti prije svijega, pa onda sve ostalo. Također, sve aktivnosti se (uglavnom) rade u društvu, te je uvijek tu ona druga strana, da kada jedna popusti druga nadomjesti.

Nekolicinu frendova i frendica sam nagovorila da pokušaju sa slobodnim penjanjem. Kažu da umijem pričati priče i navesti pojedince da se zaljube u ono o čemu pričam. O mojim dojmovima glede *outdoor* sportova mogla bih do sutra. Stoga, preporučujem da se oprobate u nekom od njih. Probajte nešto novo, jer priroda je predivna.

Ana Parčetić

16

Vrijeme u kojemu danas živimo je kontradiktorno. S jedne strane, planet Zemlja nikada nije više uništavan, a s druge, ljudi nisu obraćali više pažnje na prirodne ljepote i zdrav način življenja.

Oprostite ako zvučim neskromno, ali sebe smatram velikim ekologom i osobom koja od kada zna za sebe živi u sazvučju s prirodom, takozvanim zdravim načinom života. Koliko je to danas u urbanim sredinama uopće moguće? Osim zdrave prehrane, u takav način života ulazi i puno fizičke aktivnosti, na različite načine – hodanje, korištenje bicikla kao prijevoznog sredstva, neki sport za treniranje itd. Tako je bilo od malena, tako su moji stari prakticirali, tako su mene i sestre učili. No ipak od sestara, ja sam se nekako izdvojila kao kćer koja »živi« tu prirodu. U pitanju je svijet *outdoor* (vanjskih) sportova u koje spadaju trčanje, biciklizam i planinarenje u bezbroj varijanti. Moto ovih sportova glasi: Nije važna samo fizička aktivnost, već i osjećaj koji boravak u prirodi pruža!

Od penjanja do kajaka

Dakle, pojam je vrlo širok, posebno danas, kada su se razvile različite discipline i poddiscipline, sportske ili pak zabavne. No, ja se ipak držim ovih klasičnijih. Tako sam nedavno boravila tjedan dana na otoku Braču gotovo sve vrijeme prakticirajući *outdoor* aktivnosti.

Najviše je bilo prisutno *slobodno penjanje* (*free climbing*) budući da je s nama išao čovjek koji je već dva deset godina u ovom fenomenalnom sportu. Osim penjanja, bilo je tu i pješčenja – *hikinga*, brdskog

Džempери

O miljena odjeća za sve djevojke i dečke tijekom hladnih jesenskih i zimskih dana mogla bi biti džemper. Ova odjeća, koja ima vrlo praktičnu namjenu – štiti od zime, ove godine ima i drugu svrhu – modnu. Osim toga što se zagrijava tijekom nadolazećih hladnih dana, na tržištu se mogu naći džempери različitih modela, materijala s raznim ukrasima, elegantnim i sportskim. Uvijek nešto što je lijepo i moderno povežemo s nečim što je neugodno, nepraktično, a ove će godine modeli džempera imati moderan ulog osim njihove udobnosti i komocije. Uz obične džempere tu su i džempери-haljine koji, uz dobre guste zimske čarape i zimske čizme, daju neprevaziđenu zimsku odjevnju kombinaciju u kojoj se možete pojaviti bilo gdje i bilo kada.

Iako dolazi zima i ograničeni smo s kombiniranjem, eksperimentiranjem i usuglašavanjem stilova, imamo na raspolaganju odlične modele džempera koji će upotpuniti svaku kombinaciju uz hlače, traperice, suknje, čizme, cipele, štikle... Mogućnosti su neograničene. Posebno su istaknuti modeli sa širokim rukavima, s krznom na sebi, modeli s raznim vezovima, ali i oni standardno pleteni. Sve u svemu, tko prati modu, ove godine ne mora izdržavati zimu, nego će se ušuškati u neke od svojih omiljenih džempera.

Milijana Nimčević

»Dobro jutro, narode. Moje ime znate: Michael Adams i danas provodite vaše zaokupirano, možda mamurno, jutro. Trenutno je 23 stupnjeva vani i očekuje se predivno vrijeme danas u Londonu, zaista divan ponedjeljak. Sada slijedi Queen s 'Brighton Rock', a poslije njega Avicii i 'Wake Me Up'. Slušate BBC radio 2 i uživajte do sljedećeg uključanja.«

Ova jutarnja izjava se mogla čuti u većini auta na M4 autocesti, koji su beznačajno stajali u koloni kojoj se nije vidio kraj. Uz povremene hitove iz 80-ih mogla se začuti i koja psovka iz kola nervoznog vozača koji kasni na posao, pa čak i njegova truba.

U ovoj zbrci metala i jutarnjih zvukova na M4, isticao se jedan zvuk. To je bio zvuk trolitarnog, V6, turbo BMW 320d motora, koji proizvodi više konja nego konja na auto cesti M4. Trista pedest i šest konjskih snaga je pokretalo ovaj jednoipoltoni crni auto. Tih, upravo spomenutih tristo i nešto konjskih snaga je prelo kao deset tisuća mačića. Od nula do sto kilometara na sat, ovaj zaista prelijep auto, koji je zapadao svakom u onaj kutak oka da bi se svi morali okrenuti prema njemu i pogledati ga, je stizao za četiri cijele sekunde i četrdeset stotinki. U ovom umjetničkom djelu sjedili su sasvim obična tri muškarca i jedna žena. Penni, brineta za kojom svi muškarci čeznu kao za vodom u Sahari. Penni je zaista bila zastonjućeg izgleda. Od nje bi vam zrak stao. Tu su bili Jack i Miha. Jack je imao onaj »opasni« izgled.

Neobrijana crna brada na faci, gdje ju je po koji ožiljak krasio. Od njega bi vam se krv sledila samo kada bi vas pogledao u oči, tim njegovim šiljatim, hladnim, crnim očima. Miha je bio onaj čudak u ekipi, on bi uvijek sjedio na suvozačkom mjestu i šutio. Ne bi ni riječ progovorio, a ukoliko biste ga pitali, odgovor biste dobili klimanjem te njegove velike ćelave tintare. Iako je bio socijalni čudak, on je veoma pametan i umije riješiti najveće zagonetke za svega nekoliko minuta. I za kraj najbolje – Crv. Kratka svijetlo-smeđa kosa, obrijano lice i crne *ray ban* naočale su krasile to mlado lice dvadesetgodišnjaka. Lijeva ruka na volanu, desna na mjenjaču, lijeva noga uvijek na kvačilu, a desna je uglavnom svoj dio života provela na pedali gasa. Lupkanje njegove desne noge o tlo auta je moglo ukazati da je i u ovom sastavu metala i struje vlada nervoza. Ali to nije bila obična jutarnja londonska nervoza na M4. Ovaj prelijepi BMW je bio zapažen uglavnom od svakoga tko bi prošao pored njega u lijevoj, malkice bržoj prometnoj traci.

Naravno, auto k'o auto, pa što, vidjeli biste ga, te nakon blagog oduševljenja, okrenuli glavu. Ali ne, ne kod ovog auta. Svakom kome je ova snažna mašina zatekla pažnju, taj bi se zagledao u njega. Taj izbečen pogled je uglavnom bio i praćen poslije širom otvorenom vilicom gledatelja, pa zatim praćen kratkim Očenašom. Ne, ta veoma česta reakcija u dvadeset prvom stoljeću nije bila zbog prelijepe Penni, a ni ti zbog Crvovih crnih, novih *ray ban* naočala. To je bilo

jer zadnje lijevo sedište je bilo preplavljeno raznobojnim novčanicama, gdje bi se našla pokoja oblivena krljvu, te bi na svako malo, iz te gomile engleskih funti virila cijev neke ozbiljne velike puške.

Jedan mali uobičajeni kombi, s BBC oznakama sa strane i velikom antenom na krovu, je zastao po kraj ovog crnog auta. Odjedanput, začula se glasna eksplozija nekoliko stotina metara iza njih. Svi su se okrenili i vidjeli su samo kako se auto dimi u pozadini. Na tih par sekundi su se samo tiho čula lupkanja otvaranja i zatvaranja vrata. Jedna britanska funta je ležala bezposleno između prometnih traka, pored BMW-a, koju je ubrzo prekrrio dim iz auspuha BBC kombija.

»Zovem se Michael Adams, trenutno je deset sati prijepodne i donosim vam vruće vijesti.

Toliko su vruće, svježe ispečene iz pećnice, da vam sad ovo govorim dok skidam kuharske rukavice. Danas između devet i pol deset, opljačkana je ATCC banka u centru grada. Prema neslužbenim podacima doznajemo da je bilo petoro pljačkaša, od kojih je bila jedna žena.

Odbjegli su u crnom BMW 2002 prema nepoznatom pravcu. Policija poziva sugrađane ukoliko primijete nešto čudno, neka pozovu na 999. Hvala vam, a sada sljede Beatlesi – *Real Love*, a poslije njih John Lennon.«

Ovo je zaista bio čudesan dan, ne zato što je banka opljačkana u centru Londona, pa oni su osigurani, baš briga njih za to. Ne, nego je na ovaj dan oborena najveća temperatura u Engleskoj od 1972. Četrdeset i pet stupnjeva Celzijevih pržilo je asfalt ulica Londona. Sve je bilo suho kao u pustinji, a tamo negdje ste mogli čuti otvaranje boce vode i nakon snažnog i velikog gutljaja, uvijek bi dolazio onaj »ahhh«, osjećaj zadovoljstva, nakon što biste napojili vašu žeđ.

Taj »ahhh«, osjećaj zadovoljstva, je upravo Crv osjetio. Naime, on nije popio svježju i hladnu vodu na ovoj temperaturi, iako su mu usne već popucale koliko su bile suhe. On je svoj osjećaj dobio od zvuka koja je predila Lucy na toplom asfaltu, praćenog lijepim, visokim tonom škripanja guma.

Nakon te muzike, začule su se sirene, i to veliki broj sirena. Kao veliki, neusklađeni, nenaštimani orkestar sirena koji je jurcao kroz uske ulice centra Londona. Kao i svaki orkestar, i ovaj je imao basove, duboke zvukove koje su pokušavali uvesti red u ovaj kaos. Ti basovi su letjeli nekoliko stotina metara iznad orkestra i zvučali su poput helikoptera – jer su bili helikopteri.

Ova veoma čudna simfonija je okretala glavu svakome tko bi je uspio čuti. Iako svi ti koji bi okrenuli glavi prema takozvanom novom orkestru *100 sirena*, njihova sićušna srca bi bila ispunjena hormonima adrenalina i noradrenalina. Ova tvar bi u svima njima pokrenula onu *bježi reakciju*, tako da je taj orkestar za sobom ostavljao hrpu ljudi koji bi trčali kao muhe bez glave, skakali jedni po drugima, pa čak i lomili vitrine izloga. Među tim muhama bez glave bio je i Micha-

el Adams, ali on nije niti skakao, niti trčao, a niti lomio vitrine. Njegov jezik je sve to radio u njegovoj usnoj duplji, dok je on samo sjedio iza mikrofona. Svatko tko je slušao BBC Radio 2 bi se za sekundu začudio koliko brzo može govoriti ovaj čovjek. Michael je obavještavao cijelu Englesku preko radija o najvećoj i najbržoj potjeri u povijesti ove zemlje. U jednome trenutku je govorio, pa čak i preko dvjesto pedeset riječi u minuti, zaista zadivljujući talent je imao ovaj voditelj. Iako se Michaelov jezik itekako znojio, Crv nije ni kap ispustio. Jurio je uskim uličicama Londona velikom brzinom, a pri tomu trudeći se, pa i uspijevajući da nikoga povrijedi. Sjekao je krivine, prolazio munjevitom brzinom kroz crvena svjetla. Tu i tamo bi pritisnio volan i zatrubio po kojoj bakici koja nije imali onaj moderni slušni aparat, te je bila od onih koji zaspu na najzbuđljivijoj predstavi. Te osamnaestice su lagano sjekle vreli asfalt i ostavljale crne otiske za sobom. Nakon petnaest minuta jurenja po ovoj velikoj metropoli, napokon su izašli iz nje. Sada su bili već na A1, u pravcu Bedforda. Iako je autocesta bila zatvorena od očiju javnosti, svačije uši u blizini te betonske Sahare bi bile pozdravljene kratkom kompozicijom *100 sirena*. U ovoj zbrci i gužvi moglo se raspoznati jedno lice. To je bilo veoma upečatljivo lice Michaela Adamsa, koji je izašao iz njegove trkačke staze u BBC uredu. Osjećao je kao da će imatu upalu mišića, ali ne na rukama ili nogama – već na jeziku. Odmah je popio jedan aspirin i njegov umorni jezik je sad bio kao na steroidima. Krenio je da pumpa punom snagom, opet začuđujući sve slušatelje BBC radija 2 tim svojim talentom.

BMW je stao. Michael Adamsov jezik je stao. Orkestar *100 sirena* je stao. Cijela potjera je stala i zamrzla se kao da je bila neka dvadesetotaktovna pauza u notama crnog BMW-a. Svi su bili začuđeni. Iz potpuno crnog auta, koji je sada stajao na autocesti, s crnim zatamljenim staklima na njemu, moglo se čuti preko veoma jakog megafona muzika Queensa. Nakon što su u toj pauzi svi uživali u kratkom umjetničkom djeluju Freddija, utišala se muzika koja je dolazila iz auta. Začuo se Pennijev visok ženski glas. Ekipe je tražila Michaela Adamsa da dođe do njihovog zaustavljenog vozila. Ovaj talentirani gospodin, koji je svako jutro ustajao u šest sati da bi izvještavao Englesku o vremenu danas, se doista uplašio. Što sad, naime, pectoro pljačkaša žele od njega? Gdje će on stati? Što li će mu uraditi? Oko ovog poznatog lica virile su dugačke cijevi crnih kao noć, koje su držali specijalci koji su ga pratili kao zalučeni paparazzi. Približili su se autu koji je trenutno bio najtraženiji u Europi. Taj auto je imao više potjernica nego sam Pablo Escobar. Više milijuna funti je bilo nestalo iz te banke i uputilo se ka tom autu. Michael, imao je preko četrdeset godina i nikada nije doživio nešto poput ovoga. Velike doze raznoraznih hormona su se mućkale i jurile po njegovim uskim arterijama, dok su mu se zjenice skupile poput onih pipaka na pužu kad ih dodirnete. Crni prozor se spustio nekoliko centimetara i jedna bijela cedulja je ispala na vreo asfalt. Ubrzo nakon što je ta cedulja napravila svoj prvi ples po vrućem londonskom zraku i sletila, zatvorio se crni prozor crnog auta. Dok se Michael, ovoga puta još sporije, približavao toj cedulji

mogao se čuti upravo taj radio koji je on vodio – radio BBC 2. Pokupio je ceduljicu, te je potrčao nazad prema timu specijalaca brže nego Usain Bolt na 100 metara. Ruke su mu drhtale kao žele iz frižidera, usne su mu bile suhe kao da je cijeli dan proveo na Lido de Jesolo bez i kapi vode u kolovozu. Polagano je odmotavao cedulju, te ju je pročitao. U njegovim očima se sada mogao vidjeti bijes. Brzo i žustro je trčao prema komandiru policije, koji se već tamo nalazio i polagano pio čaj. Počeo je vikati na komandira londonske policije jer je mislio da ga svi zafrkavaju. Žustro i iznervirano je ubacio cedulju u hladni čaj od hibiskusa koji je pio ovaj debeo komandir, s ostacima hrane na njegovim smeđim brkovima, te je bijesno sjeo u njegov BBC kombi i otišao u pravcu prema Bedfordu. Komandir se nije previše uzrujao jer i sam čaj nije baš bio nekog posebnog okusa, jer je bio jedan od onih čajeva »za mršavljenje«. Rado ga je prolio te rastvorio mokru cedulju prekrivenim ovim gorkim hladnim pićem. »The Show Must Go On« je bilo žustro napisano plavom kemijskom na cedulji, koja je ovoga puta razjutila sve koji su se nalazili u parametru ovog brkatog, debelog čovjeka.

Iako su svi buljili izbezumljeno u tu bijelu hartiju, njihove glave će okrenuti zvukovi otvaranje vrata crnog BMW-a. Vrata su se polagano otvorila i iz te crne mašine, koja je vjerno služila cijelu ekipu je posljednji izdah iskašljala iz šestorocilidričnog motora. Crvove crne *ray ban* naočale su pale pod auto, dok ga je ekipa specijalaca bacila na taj vrel, uprljani, popodneveni asfalt na cesti A1. Ostali članovi specijalne jedinice za antiterorizam u londonskoj policiji su otvorili ostala vrata i uperili svoje crne cijevi ka unutrašnjosti auta. Upravo kada su otvorili vrata, jedino što je izašlo iz auta su zeleni baloni ispunjeni helijem. Ovaj čin je toliko razljutio komandira i sve prisutne da ste mogli vidjeti kako njegovi brkovi mijenjaju boju iz svijetlo-braon u sijedu.

»Svatko se smatra nevinim dok se njegova krivica za krivično djelo ne utvrdi pravosnažnom odlukom suda. Ove riječi su bile posljednja rečenica odvjetnika gospodina Whitea, poznatijem po nadimku Crv. Crv, koji je prije nekoliko dana bio vozač ozloglašene crne mambe koja je ostavile svoje otiske četiriju nogu po centru Londona i A1-ici je osuđen na 5 godina zbog ugrožavanja sigurnosti ostalih sudionika u prometu. Moje ime je Frankie Bluebell i slušate BBC radio 2. Uživate.«

Miles White Crv je pušten na slobodu 3. travnja 2005., nakon što je odslužio polovinu svoje kazne, i zbog dobrog ponašanja. Neki čudan lik s vlasuljom i drvenim čekićem je odlučio pustiti ga na slobodu. Dok su se otvarala debela metalna vrata londonskog zatvora, Miles je polako stavljao crne *ray ban* naočale koje će ponovno krasiti njegovo mlado lice, zaustavio se sivi kombi ispred. Bočna vrata su se otvorila, te je Miles kročio laganim korakom u njega. Vozač kombija je nabio pedal gasa i naglo otpustio kvačilo i ovaj kombi od tri i pol tone je zaškripao kao stari đeram. I dok je kombi polagano nestajao u obliku dima iza njega je ostao crveni balon s jednom prilijepljenom zelenom novčanicom.

Alen Gabrić

ZLATNI GRAD

20

Grad koji nosi epitet »zlatnik« doista i jest zlatan. Slušati o Pragu je lijepo i budi iščekivanje, ali tek kada se osobno uvjeriš, razumiješ zašto su brojni ljudi opčinjeni njim i zbog čega bi se željeli vratiti u Prag.

Brojne su turističke ponude koje mame svojom ne previsokom cijenom, mnoštvom termina i programa te je potrebno izabrati najpogodniji i zaputiti se u glavni grad Češke. Često je to destinacija i za dačke ekskurzije. Vikend-putovanje u Prag je doista kratko te je poželjno imati bar još jedan dan na raspolaganju. Put do Praga autobusom doista nije kratak, ali, kao i uvijek, na njega se zaboravi čim se stigne. Organizirana putovanja podrazumijevaju i turističkoga vodiča, pa se tijekom vožnje upoznate s kulturno-povijesno-geografskim znamenitostima Praga, ali od toliko novih podataka nećete uspjeti upamtiti baš sve. Najneposredniji dojam o gradu pruža samostalno istraživanje uz vodstvo dobrog »džepnog vodiča«. Dostupne su i brojne *online*, pa i *offline* aplikacije koje vas mogu voditi kroz novi grad, ali najljepše je zastati negdje, odmoriti se i kratko – tek do sljedeće točke prelistati vodič. U kratkoj stanci sigurno ćete popiti kavu ili pojesti neki od čeških specijaliteta koji se nude na uličnim štandovima. Za večernji izlazak u grad, preporuka je posjetiti neki od autentičnih čeških pivnica i kušati omiljeni im napitak.

Dvorac i Zlatna ulica

Grad koji se nalazi u srcu srednje Europe zbilja poštuje svoju povijest i tradiciju, što se može vidjeti na svakom koraku. Od 1992. stari dio Praga je na UNESCO-voj listi svjetske baštine. Planirana ruta ovisi o vlastitim sklonostima, no svakako treba posjetiti Praški dvorac na Hradčanima i pričekati smjenu straže. Mnogi europski gradovi u svojim starim dijelovima grada njeguju ovu tradiciju, pa, ako ste je već vidjeli, eto prilike za usporedbu. Mnoštvo ljudi ispred straže pokazalo je kako je to za turiste posebna atrakcija. U sklopu dvorca treba vidjeti i katedralu sv. Vida, jednu od najfascinantnijih građevina u Pragu i nadaleko poznatu po svojim crnim kupolama. Unutarnji izgled je veličanstven. Još jedna zna-

menitost je *Zlatna ulica*, koju čini dva niza niskih kućica podignutih ispod samih bedema Praškog dvorca. Ulica je nastala u XVI. stoljeću i dobila je ime prema zlatarima koji su ondje živjeli. Najpoznatija kuća u Zlatnoj ulici je ona s brojem 22, plave fasade, u kojoj je živio poznati književnik **Franz Kafka**.

Most, sat, fontana

Hradčani su smješteni na lijevoj obali Vltave, a kako bi se dospjelo na drugu stranu, mora se prijeći Karlov most, kojeg krasi oko 30 statua. S obje strane most je osiguran kulama. Kula u Starom gradu je bogato urešena, a malostranska je manja i dio je nekadašnjeg starog mosta (Juditinog). Most je urešen baroknim skulpturama, među kojima je i statua svetog Ivana Nepomuka. Za one koji volje vožnju rijekom lijepo je poći i na vožnju Vltavom, no ne u svim vremenskim uvjetima, zbog hladnoga vjetera. Iako mostova vidi se i tijekom plovidbe po Vltavi.

tavi. Ugođaj je potpuno drugačiji kada se grad promatra s rijeke.

Nakon prelaska mosta, dolazi se u Staro mjesto, a najvažnije mjesto okupljanja je Stari trg na kojemu je *Astronomski sat*. *Astronomski sat* posebno je zanimljiv, jer se na svakih sat može promatrati »ples apostola«, a kada oni završe svoj ples, na vrhu sata se

pojavljuje trubač koji odsvira svoju melodiju i izazove divljenje i pljesak promatrača. Cijeli grad doima se kao muzej na otvorenom te doista možete doživjeti tako potrebno izmještanje iz svakodnevice. Za one sklonije modernom, tu je *Križikova fontana* – šarena, bljeskava igra vode, boja i glazbe, s 1300 raznobojnih reflektora i 49 vodenih pumpi. *Zlatni grad* ostavlja snažan i lijep dojam. Okruženi povijesću, uživat ćete u razgledanju i upijati svaki trenutak, željeći pohraniti slike u sjećanje, kako biste ih se prisjećali u *običnim* danima. Kraljevski grad zaslužuje i taj epitet, zračeći veličanstvenošću i veličinom.

Klara Dulić

Marko Louis u Novom Sadu

Marko Louis će održati koncert 8. prosinca u klubu *Fircie Think Tank Studio* u Novom Sadu. Početak je u 21 sat. Marko, sin poznatog pjevača **Luisa**, je publici postao poznat kao član benda *Maraqya* s kojim je snimio dva albuma. Prije dvije godine uplovljava u solističke vode i izdaje svoj prvi solo album *Shine On Me*. S albumom je nastupao širom regije, a u travnju ove godine objavio je svoj drugi album pod nazivom *Beskraj*. Ovaj album trenutno promovira, a na novosadskom koncertu očekuju se i brojni gosti s kojima Louis surađuje.

Koncert godine u Novom Sadu

Osamnaesti po redu *Koncert godine* bit će održan u subotu, 9. prosinca u Velikoj dvorani *Spensa*. Za sada su potvrđeni nastupi Dubioze kolektiva,

22

Atheist repa, YU grupe, Repetitora, Kralja Čačka i novosadske klupske atrakcije, benda Gift. Organizatori navode da će uskoro objaviti i ime na još nekoliko poznatih bendova koji će nastupiti. Kao i svake godine, program će početi u 16 sati. *Koncert godine*, tradicionalna novosadska glazbena manifestacija na kojoj su do sada nastupale sve najvažnije rock grupe s prostora sadašnje i bivše države održava se točno 24 godine poslije održavanja prvog *Top Plus Koncerta godine*.

LAZAR U SUBOTICI

Novosadski instrumentalni trio Lazar nastupit će 15. prosinca u subotičkom klubu *Studio11*, s početkom u 22 sata. U pitanju je bend karakterističnoga zvuka s neparnim ritmovima i jedinstvenim nastupima. Nastali su sredinom 2015. godine, a trenutno snimaju svoj prvi studijski album.

Summer3p party na Paliću

Summer3p festival Postfestum party bit će održan u subotu, 2. prosinca, u kafeu *Ženski štrand* na Paliću. Nastupaju DJ-evi **Blabo** i **Guba** iz Mađarske uz domaću, subotičku podršku koju predstavlja **Chrono** i **Ascaloon**. Ulaz je besplatan.

PREPORUKA

Plastic Sunday – Svetlost U Tebi

Alternativna rock grupa iz Niša, Plastic Sunday objavili su početkom studenoga svoj treći album pod nazivom *Svetlost U Tebi*. Nekada proglašeni i najboljim novim bendom od strane *Poboksa*, ovaj trio je još jedan u nizu odličnih tročlanih grupa koje trenutno praše našom regijom. Nakon trogodišnje pauze od snimanja, bend se vratio s možda najboljim albumom do sada. Uočljiva je i promjena u zvuku, što je i normalno nakon više godina razmaka između snimanja albuma, iako je noise rock i dalje ono što ovaj bend najbolje opisuje, nikad nisu krili svoje simpatije prema distorzijama i melodijama, a upravo su to teritoriji koji su najviše istraživani na ovom albumu. Odnos preme tekstovima je i dalje prepoznatljivo minimalistički i isfragmentiran, ali se odlično uklapaju sa zvukom i atmosferom koju Plastic Sunday žele predstaviti. Na *Svetlosti U Tebi* nalazi se 8 novih pjesama, a izdvajamo: *Ovaj San*, *Ljudi Oko Mene* i *Ne Gledaj Dole*.

I. Benčik

Ubojstvo u Orient Expressu

Ovoga mjeseca preporučamo vam kriminalističku dramu snimljenu po romanu slavne engleske spisateljice **Agathe Christie**. Glavni lik je detektiv Hercule Poirot koji putuje vozom Orient Express. Zbog snijega su zaglavili na Balkanu, dvije noći poslije Istanbula. Iduće jutro Samuel Edward Ratchett nađen je izboden nožem u svom kupeu. U vlaku je s Poirotom bilo 13 osoba i svi su osumnjičeni. Te osobe na prvi pogled nemaju ništa zajedničko, ali to se promijeni kada se otkrije pravi identitet ubijenog i većine ostalih u vlaku. U pitanju je iznimno zanimljiva i zagonetna storija, odlična za predstojeće zimske večeri.

U filmu igraju: **Johnny Depp, Kenneth Branagh, Daisy Ridley, Penelope Cruz...**, a redatelj je Kenneth Branagh.

K. U.

Paralon

Dee Schulman je britanska spisateljica, ilustratorica i sveučilišna predavateljica. Napisala je i ilustrirala lijep broj knjiga, a inspiraciju za znanstveno-fantastični serijal, točnije trilogiju *Paralon* dobila je od svojih učenika. Ovo je njezin prvi projekt namijenjen tinejdžerima. *Paralon* se sastoji iz tri romana – *Groznica*, *Delirij* i *Drugi život*.

Priča prati živote Seta i Eve. Set je neustrašivi rimski gladijator, koji otkrije portal za putovanje kroz vrijeme. Pomoću njega odlazi u XXI. stoljeće gdje upoznaje Evu, nepromišljenu djevojku. U Starom Rimu nepoznati virus širi se vrlo brzo, a Set će pokušati pronaći lijek. Tijekom rada na istraživanju virusa, u sveučilišnom laboratoriju, Set će postati imun, a Eva teško bolesna. Set će pokušati uraditi sve kako bi spasio djevojku koju voli, ali i svijet. Trilogija je puna zapleta i nepredvidivosti, što ju čini izuzetno uzbudljivom.

A. I. Darabašić

